

Ipari tanuló-képzés, vagy amit akartok

Azzal kellene kezdeni, hogy köszönetet mondjunk az illetékeseknek azért a válaszáért, amelyet Szabó Ferenc MŰM oktató november 30-án megjelent cikkére, mind a mai napig nem küldtek el. Mivel a válasz elmaradt, így a köszönet is elmarad. Inkább arra mutatunk rá, hogy a Várpalotai Széntrösztnél milyen gondot fordítanak az ipari tanuló-képzésre, és ezzel egyidejűleg felelősséggel költött saját szerződésük betartására.

Amikor a Minisztertanács az elektrolakatos képzéssel kapcsolatos határozatát meghozta, felállítottak egy ilyen tanmühelyt itt Várpalotán. Hogy akkor kötött-e szerződést egymással a tröszt és a MŰM 322. számú Ipari Tanuló Intézet (akkori MTH) vezetősége, nem tudjuk, de hogy később kötöttek, azt tudjuk. Nem is annyira a szerződés megkötésén van a főhangsúly, mint inkább annak „betartásán”. A lényeg az, hogy az ipari tanuló-képzés megkezdődött. De állítólag a világ teremtése sem ment egyszerűen, így hát az oktatók is türelmesen várták, hogy a sok ígéretből valami megvalósuljon.

(Hogy miért, miért nem, valószínű az ígéretek megvalósításának elhúzódsága miatt) 1955 november 16-án született egy szerződés, melyet egyik részről a tröszt igazgatója, a gép-

üzem akkori vezetője, másrésztől az ipari tanuló intézet igazgatója írtak alá. Van ennek a szerződésnek olyan pontja, mely szerint az intézet gondoskodik arról, hogy a Várpalotai Szénbányászati Trösztnél 48 I. éves elektrolakatos, 93 II. éves elektrolakatos, 5 fő II. éves villanyszerelő, 12 fő III. éves elektrolakatos és 1 fő villanyszerelő tanuló képez ki az 1955-56-os oktatási évben. Van olyan pontja is, hogy a tröszt 1956 július 15-ig a meglévő tanmühelyt kibővíti egy kovácsmühellyel, és egy hegesztőmühellyel. Aztán van még másik 9 pontja, melyeket a tröszt vállalt magára.

Hogy milyen fontos a jó szakemberek kiképzése, azzal most nem kívánunk foglalkozni, hiszen minden vezető tudja, vagy legalább is tudnia kellene, hogy a szocialista rendszernek ebben is túl kell tennie a kapitalizmuson. Különben is a szerződés pontjai éppen ezt tartalmazzák. Van ebben a szerződésben szó még: fűrdőről és öltözőről is, de ez mellékes. (?) Azért „mellékes”, mert erről már rég lemondtak az ipari tanulók, csak hogy egy megfelelő műhelyük legyen. Később: 1956 január 26-án újabb megegyezés született. Hogy mi tette szükségessé, azt nem nehéz kitalálni. Egyébként beszéljen maga a megegyezés.

FELJEGYZÉS

KESZÜIT: Várpalotán 1956 január 26-án a Szénbányászati Tröszt Beruházási osztályán.

TÁRGY: MTH intézményekkel kapcsolatos beruházások.

JELLEN VANNAK: Munkaerőtartalékok Hivatala részéről Fokos Dezső, Szénbányászati Minisztérium Beruházási Igazgatósága részéről Martinkó Mátyás, MTH 322. sz. Intézet részéről Sáros István igazgató, Szénbányászati Tröszt részéről Kazó János, Rieder Nándor, Vegyesüzem részéről Vanyó József.

A Munkaerőtartalékok Hivatala azzal a kéréssel fordul a Szénbányászati Minisztérium Beruházási Igazgatóságához, hogy a várpalotai elektrolakatos tanulók részére fűrdő és tanmühely bővítésének beruházását rendelkezze el. Ezzel kapcsolatban a megjelentek az alábbiakban állapodnak meg.

A Várpalotai Szénbányászati Tröszt 1956. évi beruházási tervébe előírnyozta a nevezett fűrdő, továbbá a hegesztő-műhely és kovácsoló-műhely, valamint a kaparócsarnokban egy önálló munkahely (12 tanuló részére) beruházásának kivitelezését.

A fenti létesítmények kivitelezésére elkészültek a Szénbányászati Tröszt saját tervezésében. A kivitelezést a Szénbányászati Tröszt Vegyesüzeme fogja 1956. év első felében végezni, saját reglje beruházásként.

A továbbiakban felmerül az a kérdés, hogy a várpalotai MTH tanuló-képzés a távolban emelkedni fog, célszerűnek mutatkozik tehát az elkövetkezendő években egy önálló központi komplex tanmühely beruházás megvalósítása. Erre vonatkozóan az érdekeltek egy javaslatot dolgoznak ki, amelyet a Petőfi-bányánál hasonló tanmühely alapul vételével a Szénbányászati Minisztérium Beruházási Igazgatóságához fognak megküldeni.

K. m. f.

Sáros István	Martinkó Mátyás	Fokos Dezső
MTH 322. sz. Int.	Szénb. Min. Ber. Ig.	MTH
Kazó János	Rieder Nándor	Vanyó József
Tröszt ber. ép. főe.	Tröszt szakokt. fel.	Tröszt Vegyesüzem

Ennyit a szerződésről és az újabb megegyezésről. És még annyit, hogy ezek írott malasztok maradtak, mert az ipari tanulók még ma is olyan körülmények között „tanulnak”, ahogy immár negyedik éve elkezdtek. Pedig azt se állíthatja senki, hogy az ipari tanulók célirányos foglalkoztatása nem jelent anyagi előnyt a bányákra. A tanulók által elvégzett javítási és szerelési munkák kettős haszonnal járnak. Egyrészt növeli szakképzésüket, másrészt 2000-3000 forintos munkát végeznek el a gépészet, vagy a bányák számára, aminek bérköltsége nem terheli a trösztöt.

Ehhez még hozzátartozik, hogy ez a tanmühely nemcsak a Várpalotai, hanem a Dorogi, a Komló és a Középdunántúli Tröszt részére is nevel elektrolakatosokat. Azt ugye nem kell hozzátenni, hogy sem a várpalotai, sem a többi trösztnek nem mindegy, hogy milyen szakembereik lesznek? De megmondjuk, az ellenőrző vizsgák eredményei azt mutatják, hogy az I. éves tanulókkal nincs baj, de a későbbiek folyamán az oktatási nehézségek (helyiség és segédletek hiánya) miatt visszaesnek. Az ez év január 14-én megtartott ellenőrző vizsgák során 14 III. éves tanuló közül 3 megbukott. Ez történt a múlt oktatási év végén is.

Nem kellett soká keresni ennek az okát. Helyiség híján nagyobb és igényesebb munkadarabokat a meglévő

tanmühelyekbe bevinni nem lehet. A kovács- és hegesztő műhely nem épült fel. A tekerceselő-műhely 3x5 méteres helyiség, ebben még „vigyázz” állásban sem fér el 50 tanuló, nemhogy ott dolgozni tudnának. Van egy nagyobb műhelyre kilátás, de ezt a kilátást a szó legszorosabb értelmében kell venni, ugyanis a tekerceselőműhely ablakai arra az épületre néznek, amelyik felépült ugyan, de évek óta üresen látog. Ez lenne a tekerceselőműhely, a fűrdő és a öltöző.

De nézzük a tanmühelyt. Az elsőévesek második feléve február 1-én kezdődik. A tanmenet 160 óra hegesztési gyakorlatot ír elő. Ehhez sem helyiség, sem hegesztő transzformátor nincs. Dehogynincs, van egy, ami a tanmühelyi létfeltételt képezi, csak ezt a műhely kölcsönvette a maga tönkrement apparátja helyett. A tanulók vállalták, hogy a rossz apparátot kijavítják, de azt nem vállalták, hogy az anyagokat is megszerzik hozzá. Ennek a beszerzése pedig a tröszt anyagosztálya kezében van, és ez a beszerzési mód nemcsak a tanmühelyt, de az egész gépüzem anyagbeszerzését gátolja. Tehát van hegesztő apparát és még sincs. A másodikévesek tanmenetében a második felében túlnyomórészt villanyszerelési munkák vannak beállítva, 836 óra. Erre helyiség hiányában gondolni sem lehet.

Miközben ezekről beszélünk, Szabó Ferenc elvtárs (az említett levél írója) elmondja, hogy a Budapesti Erőműnél szerzett tapasztalatai szerint ott évente 24 tanuló bocsájtanak ki, a tanmühely ott 8 tanteremből és teljes felszerelésből áll. Itt Várpalotán már a tisztálkodásról is lemondanak a tanulás érdekében a tanulók, sőt az új épületet, úgy ahogy van, szívesen átadnák a gépüzem tekerceselő műhelyének, hogy azt ők vehessék igénybe. Ez a gépüzem szempontjából is előnyös lenne, mert ahogy Molnár János elvtárs, a tekerceselő részleg vezetője elmondja, az ő üzenvivtelük és terhelésük szerint ez a műhely bányarendészeti szempontból sem biztonságos. (De ezzel még mindig nincs megoldva az ipari tanulók fűrdő és öltözővel való ellátása.) Panaszoknak arra is, hogy az üzemetől kapott szerelési munkákkal (ami tanulás szempontjából igen fontos) férfely és ellenőrző műszer hányában nem tudják elfogadni. Pedig ilyen ellenőrző műszer van. A múlt évben érkezett öt darab, ezt szükség szerint szétszórták. Kettőt a tröszt vételezett fel és senki sem merné tisztázni lelkiismeretét, azt állítani, hogy ereket a műszereket kellőképpen kihasználják.

Ilyen az elektrolakatos ipari tanuló helyzetét Várpalotán és ilyen becsülete van annak a szerződésnek, amit vezető elvtársak teljes felelősséggel írtak alá. Ugye ebből sokan megérlik, hogy miért hangzik el annyi panasz a fiatal iparosok szakképzéséről.

És még egyszer a november 30-i levélről. Egy fiatalember felelősségeztet szólt meg abban a levélben. A válasz csak annyi volt, hogy másnap Marczona elvtárs, a gépüzem főmérnöke behívatta, és erélyesen tudomására hozta, hogy „most már csak azért sem lesz intézkedés”. Nem tudjuk, kell-e kommentár mindehhez. Kapnak-e választ panaszukra az ipari tanulók és azok oktatói? Egy bizonyos, hogy emellett nem lehet szó nélkül emenni, de itt nem is szavakra, nem is annyira szerződésekre van szükség, mint inkább gyors intézkedésekre.

Közel száz fiatal jövőjét és a bányászati jövőjét érinti ez a panasz. Mi csak annyit fűzünk hozzá, hogy legalább a saját szavuknak legyenek urai azok, akik egy szakra felelősséget érnek ezért a száz fiatalért és a szénbányászati jövőjéért!

Angyal Mihály.

Az érem másik oldala:

A szakszervezeti tagdíjfizetésről

A November 7 Erőműben most végezzük a szakszervezeti tagdíj besorolását. Ezen ügyben elbeszélgettünk a dolgozókkal, s egyes helyeken felvetődött a következő hang... „Miért fizessek szakszervezeti tagdíjat, hiszen nem kapok érte semmit?”

Igaz van ennek a dolgozónak? Meggondolás nélkül rá lehet vágni: nincs. Hogy miért nincs? Ezt mindjárt be is bizonyítom. Elkezdem a leggyakoribbal, az üdüléssel, utazási kedvezménnyel és a segélyekkel.

Szakszervezeti segélyt 8715 forint értékben fizetett ki az üzemi bizottság, üdülni 57-en voltak és az utazási kedvezményt 510-en vették igénybe. Végezzük csak gyors számitást, mit jelent ez pénzben. Számitásunknál azt kell figyelembe venni, hogy az üdülés nyolcvan százaléka a szakszervezet fizeti és az utazást is csak 100 km-es körzetbe vegyük. Eredményül kapjuk; ha ezt az összeget elosztjuk a szervezett dolgozók közt — egy személyre 100 forint jutna. Talán sokan elhúzzák a szájukat és kérdezik: ez is valami. Az bizony, ha figyelembe vesszük azt, hogy az erőműben az egy főre eső tényleges évi tagdíj fizetés 120 forint volt 1957 évben. Ez azonban még nem minden.

Ha letelepszünk az erőmű üzemi bizottsági irodájában, vagy végigjárjuk az üzemen az üzemi bizottsági elnökkel, napi 15—20 dolgozó kérdésével találjuk magunkat szemben. Ezek a kérések szerkezetek. Beszélnek szállítási, váróterem építéséről, áram bekapcsolásról, szemüveg megrendelésről, üzletek, zárórájáról, bérről,

munkavédelemről, újtásról, segélyről, OMB-ról és még sok egyéb ügyről. Ezeknek a kéréseknek az üzemi bizottság lehetőleg igyekszik rövidebb, hosszabb időn belül eleget tenni, ha mód és lehetőség van rá.

De nézzük csak országos viszonylatban, dióhéjban mit ad a szakszervezet. Az egyik fő cél a dolgozók szociális ellátottságának fejlesztése. Ezt alapozza meg a SZOT elnökségének 1950 évi határozata, amelyben egyetértve a Minisztertanács határozatával a szakszervezetekre bízták a társadalombiztosítást. A múltban a dolgozók különböző kategóriák szerint bérükből fele arányban fizették a betegségbiztosítást. Ma ez teljes mértékben a vállalatokra hárul. Hasonló jelentős változások a következők; a betegség első három napjára fizetett táppénz, a családtagok kórházi ápolási idejének meghosszabbítása és a táppénz százaléka 10, illetve 20 százalékkal való emelkedése. Rendezték a nyugdíj ügyet is, ahol most az alapnyugdíj az átlagkereset 50 százaléka, amihez 1945-től évente 1 százalékos nyugdíjkiegészítés jár, sőt elintézték azt is, hogy a nyugdíjasok is kapnak vasúti kedvezményt.

A kormányzat a szakszervezetek javaslatára megemelte a dolgozók bérét is, így az erőmű 1955 évi 1197 forintos átlagbére 1471 forintra emelkedett.

Talán ezen pár sorom gondolkodásra készít egyeseket a szakszervezettel kapcsolatban és ha így van, elértem a célotom.

Kolman Ferenc

Mennyezet hulláskor

Bár nem vagyok babonás, kénytelen vagyok arra gondolni, hogy valaki átkot szórt rám, mondván: szakadjon rád a mennyezet, ami mármár beteljesül.

Az előzőköt színhely az 1952 C. épület fűsz. sz. lakása, ill. annak konyhája. A felettünk lévő lakásban ugyanis elromlott (hogy mikor, arról jobb nem is beszélni) a fűrdőszoba vívezetéke és ennek hátrányát nemcsak ők érzik, hanem sajnos még mi is.

Igen kellemes dolog az, amikor az ember főzőgetél a szerény kis ebédjét, vagy vacsoráját, s ekkor hol a nyakába, hol az ébédjébe, vacsorájába pottyant bele egy darab vakolat. Egy előnye azért megvan csak ennek a mennyezethullásnak, még-

pedig, hogy az ember nem feledheti el a lorettói litániát, mert elég gyakran kénytelen az ember tehetetlen dühében elismételgetni. Más megoldást ugyanis nem talál a mennyezethullás ellen, tekintve, hogy a KIK-et már nem egyszer kértük közösen, hogy javítsák meg a vívezetéket. Bár a panasz meghallgatásra talált és ígéretet is kaptunk a megjavításra, de ez csak ígretet maradt mind a mai napig.

Igy aztán az ígéretből meghatva állok a tűzhely mellett, főzve az ebédet vagy vacsorát és a lorettói litániát mondogatván, azzal biztatom magam, hogy talán majd ha leszakad az egész mennyezet, akkor talán megszán bennünket a KIK.

Pápal Ferencé.

ÚJ HAJTÁS

Milyen különös is az ember! Beszél ezernyi nyelven, ezernyi formában. Beszél a szavával, tollalval, beszél a zenében, beszél ecsetjével, hogy élvezessen abba az érzésvilágba, amelyben ő él. A hegedűbe önti szívet, vásznára kenj gondolatát és azt kérdi tőled, látod-e az utat, melyen ő halad, jó felé vezet-e ez az út? S aki ezt kérdezi, nem a szívet hajszolja, hanem a helyeset, az előremutatást. Egy emberre tártam, aki a vásznon, a színek labirintusában keresi az utat, az előremutatót.

Nem művész, nem beérkezett ember. Ma még csak egy szerelmes ifjú. S az ő ideálja a magyar nép nagy fia: Munkácsy. Egy álmódzó aki az új élet ritmusa, az értelemmel megtelt élet embereinek arcán ülő lelki egyensúly tükröződését akarja lepillantani. Nem dicskedhet a Képzőművészeti Főiskola diplomamunkáival, de

écselje alatt az új élet szója meg, talán ma még vékony hengen, de helyet keres az életben.

Ez az ember diákkori emlékeimre idézi fel, s vele találkozza, újra és újra elhadarom: „Az ki életében sokat értett és gondolkodott, érzeményeit és gondolatait nyom nélkül elroppenni nem hagyta...” S ma id így tovább: „Sok szívet írának a bölcsek, de gyakran a nem éppen bölcsek is gazdag forrást nyitának fel...” Nem a bölcsek közül való Somogyi István, de ki merné azt mondani, hogy soh'sem lesz azzá? „Új hajtása ő ifjú városunknak, de ez a hajtás csak úgy zsendül fel, ha akad egy jó keret, aki gondolja. Hát elég-e az új kor művészetéhez anyni, hogy ki-ki törje magának az utat? Hát nem szebb-e nem nemezebb-e elvezetni egy embert a művészethez, mint az alkotóházakból dics-

fényre törni? A szocialista művészet nemcsak a felémekeles, hanem mások felemelése is.

Csak a látogató szemével néztem Somogyi István képeit. Talán a művész elmarasztalná, de én, a néző megalálatam a mondanivalóját. „Falurészlet.” Az elmúlt, a pusztulót mutatja. Ágasfákkal megtámogatott, zsúptos, görbepátú viskó — mint egy mankónláró aggyastván élete alkonyán — a roskadozó deszkapalaánk. Ez már nem a mi falunk, ez a múlté, ez csak úgy maradt ránk a koldus hagyatékaként. Más a mi Várpalotánk. Még nem látmi az új várost, de a kép a múlt visszavonhatatlan pusztulásáról beszél. Ez a művészet pártosság. „Az aknatorony” című vázlat acélszürke tartóoszlopokkal szinte uralkodik a táj felett, dacolva az ólomszínű felhőket kergelő téli hataimat jelképezi.